

PALĀJA

www.svetlostknjige.com

info@svetlostknjige.com

Čarls Henri Vejl

**Drevne misterije i
moderna Masonerija**

Orijent Beograd, 6023. AL

Čarls Henri Vejl
DREVNE MISTERIJE I
MODERNA MASONERIJA

Izdavač: PALEJA

Za izdavača: dr Željko Mojsilović
Urednik: Nebojša Novoselac
Prevod sa engleskog: Maša Antonijević
Lektura teksta: Nebojša Novoselac
Prelom teksta: Nebojša Novoselac
Dizajn korica: Miloš Nikodijević
Štampa: Donat graf, Beograd
Tiraž: 300

CIP - Каталогизација у публикацији

Народна библиотека Србије, Београд 061.251

ВЕЈЛ, Чарлс Хенри, 1866-1924

Drevne misterije i moderna masonerija / Čarls Henri Vejl ; [prevod sa engleskog Maša Antonijević]. - Beograd : Agencija Paleja, 2023 (Beograd : Donat graf). - 217 str. : slika Č. Vejla ; 21 cm

Prevod dela: The Ancient Mysteries and Modern Masonry. - Tiraž 300. - Predgovor: str. 13. - Beleška o autoru: str. 231. - Napomene i bibliografske reference uz tekst.

ISBN 978-86-82116-13-4

a) Слободни зидари

COBISS.SR-ID 108605449

*Yours very truly,
Charles H. Vail.*

Naslov originala:

THE
ANCIENT MYSTERIES
AND
MODERN MASONRY

BY
REV. CHARLES H. VAIL, 32°

PASTOR OF PULLMAN MEMORIAL CHURCH
AT ALBION, N. Y.

FIRST EDITION

1909

PUBLISHED BY
MACOY PUBLISHING AND MASONIC SUPPLY CO.
NEW YORK CITY, N. Y. U. S. A.

COPYRIGHT
1909 BY

Macoy Pub. & Masonic Sup. Co.
45-7-9 JOHN ST.
NEW YORK, U. S. A.

ENTERED AT STATIONERS' HALL
LONDON 1909
ALL RIGHTS RESERVED UNDER
BERNE CONVENTION

Printed by
Macoy Publishing and Masonic Supply Co.
New York, U. S. A.

SADRŽAJ

SADRŽAJ.....	9
PREDGOVOR.....	13
UVOD	15
1. PREDAVANJE	19
POREKLO I CILJ DREVNIH MISTERIJA	19
1.1 Poreklo misterija	20
1.2 Poreklo religija	22
1.3 Funkcije ezoterizma	24
1.4 Tajnost iniciranih.....	25
1.5 Okultni sistem zapisivanja	27
1.6 Cilj misterija	28
2. PREDAVANJE	37
EGIPATSKE, HINDUISTIČKE I PERSIJSKE MISTERIJE	37

2.1. Ceremonije Inicijacije	38
2.2. Egipatske misterije.....	38
2.3. Hinduističke misterije	44
2.4. Persijske misterije	48
3. PREDAVANJE	55
DRUIDSKE, GOTSKE, GRČKE I JEVREJSKE MISTERIJE	55
3.1. Druidske misterije	55
3.2. Gotske misterije	57
3.3. Grčke misterije	59
3.4. Jevrejske misterije	63
3.4.1. Eseni	66
3.4.2. Fariseji	68
3.5. Propast misterija.....	73
4. PREDAVANJE	75
HRIŠĆANSKE MISTERIJE	75
4.1. Predanja o Isusu i apostolima	75
5. PREDAVANJE	93
HRIŠĆANSKE MISTERIJE (DRUGI DEO)	93
5.1. Predanja rane crkve	93
6. PREDAVANJE	109
ZNAČENJE PRAVE INICIJACIJE	109
7. PREDAVANJE	129
ZNAČENJE PRAVE INICIJACIJE (DRUGI DEO)	129

8. PREDAVANJE	141
POREKLO I ISTORIJA SLOBODNOG ZIDARSTVA ..	141
9. PREDAVANJE	159
POREKLO I ISTORIJA VITEZOVA TEMPLARA I DREVNOG I PRIHVAĆENOG ŠKOTSKOG REDA	159
9.1. Vitezovi Templari	159
9.2. Drevni i Prihvaćeni Škotski Red.....	172
10. PREDAVANJE	179
SIMBOLI I LEGENDE MASONERIJE	179
10.1. Loža.....	182
10.2. Oprema Lože.....	184
10.3. Ornamenti	185
10.4. Svevideće oko.....	186
10.5. Slovo G	186
10.6. Sklopljene ruke	186
10.7. Trougao i dvostruki trougao	187
10.8. Svetlost.....	187
10.9. Jakovljeve lestvice	187
10.10. Pravougli trougao ili 47. Euklidov problem.	189
10.11. Kecelja od jagnjeće ili bele kože.....	190
11. PREDAVANJE	193
SIMBOLI I LEGENDE MASONERIJE (DRUGI DEO).....	193
11.1. Sveto ili Neizrecivo Ime	193
11.2. Obred kruženja	196
11.3. Legenda o Zavojitom stepeništu.....	197

11.4. Legenda o Hiramu i stepen Majstora.....	199
11.5. Grančica akacije	202
11.6. Ritual izuvanja.....	203
11.7. Kamen Temeljac.....	204
11.8. Izgubljena Reč.....	206
ZAKLJUČAK.....	209
BELEŠKA O AUTORU	213
Rani život	214
Politička karijera.....	215
Povratak propovedaonici	216
Smrt i zaostavština	216

PREDGOVOR

Ova knjiga je sačinjena od serije nedeljnih večernjih predavanja. Predavanja su prvobitno održavana u Pulmanovoj Memorijalnoj crkvi Albiona u Njujorku, za članove Renovirane Lože, br. 97., F.&A.M.¹ i kongregacije čiji je pastor autor ove knjige. Velika potražnja za predavanjima u pisanom obliku rezultirala je objavljivanjem ove knjige. Verujemo da će ona doprineti boljem razumevanju Reda u očima javnosti, dok će našu Braću Masone inspirisati na još veće uvažavanje i prisniju lojalnost Bratstvu, ohrabrujući sve da rade na ostvarenju velikih načela i ideala utemeljenih u Drevnim misterijama i modernoj Masoneriji.

Čarls H. Vejl / *Charles. H. Vail*

Albion, Njujork,

10. mart 1909. godine

---

¹ F.&A.M. – Free and Accepted Masons – Slobodni i Prihvaćeni Masoni (*Prim. prev.*)

UVOD

Svrha ovih predavanja je razmatranje porekla i prirode Drevnih misterija i moderne Masonerije kako bi se pokazalo na koji način su one povezane. Slobodno zidarstvo se uglavnom zasniva na načelima i simbolima Drevnih misterija i prvobitno je bilo jedan od kanala Drevne mudrosti.

Među osnivačima moderne Masonerije bilo je nekoliko onih koji su poznavali Kraljevsku Umetnost, ili bar bili svesni njenog postojanja, a ukoliko bi se Ključ izgubio, Mason, kao direktan naslednik Drevne mudrosti, bio bi onaj koji ga je trebalo povratiti.

Opšteprihvaćena je činjenica da masonske tradicije i simboli vuku poreklo iz davnina, te da se njihov nastanak može vezati za Daleki istok i najstariju civilizaciju, odakle su se jezikom prirode vekovima obraćali svim narodima na zemlji. Svakim danom sve nam je jasnije da ovaj slikoviti jezik naših rituala sadrži najpotpuniju filozofiju, znanje koje obuhvata večne istine Univerzuma, a čije su simbole osmislili drevni Inicirani kako bi sačuvali i preneli svetu mudrost sadašnjim i budućim generacijama. Dok su impe-

rije i dinastije nastajale i isto tako nestajale, ovi drevni simboli uklesani u kamene hramove i spomenike uspevali su da sačuvaju Veliku tajnu kroz minule vekove i u tome će nastaviti dokle god je ovog sveta.

Moderna Masonerija je na poseban način postala čuvar ovih drevnih simbola, ali se nipošto ne treba zadovoljiti isključivo posedovanjem ovog znanja ili imitiranjem svojih prethodnika, već treba hrabro prigrliti obećano nasleđe i potražiti Drevnu mudrost u slavnim arhetipovima. Ukoliko bismo tumačenje ovih simbola i legendi sveli na lekcije o moralu i Bratstvu, kao što su to učinile sve egzoterične religije, izgubilo bi se dublje značenje koje metafore i parabole nastoje da prenesu. Mnogim ljudima današnjice je jasna ova činjenica, te žele da steknu dublje razumevanje kako van, tako i unutar zidina naših Loža.

U izlaganju rezultata savremenih istraživanja o drevnim simbolima i legendama i njihovom značenju za modernu Masoneriju, nipošto neću otkrivati tajne Reda, već ću se truditi da osvetlim put Iniciranom tako da postane svestan povezanosti prošlosti i sadašnjeg trenutka i kao Mason pristupi višim stepenima svog zrelog doba čime će mu se obelodaniti moćna Istina koju sa sobom nose ovi simboli. U tom poduhvatu, ja ću se oslanjati isključivo na one aspekte Masonerije koji su egzoterični i objavljeni u našim najboljim publikacijama. Nipošto ne tvrdim da posedujem znanje koje bi omogućilo da u potpunosti proniknem u suštinu misterija i filozofija utkanih u glifove drevnih vremena, ali nema sumnje da su oni oličenje okultne nauke, te ću ukoliko budem uspeo makar malo da rasvetlim obimnu temu drevnih simboličkih misterija, smatrati da se moj trud isplatio.

Siguran sam da će ova predavanja biti zanimljiva i

poučna i onima koji su članovi Reda, kao i onima koji to nisu, i iako će par pomenutih stvari najbolje razumeti Majstori Masoni, moja poruka biće jasna svima. U nadi da će čitaoci na kraju bolje razumeti Drevne misterije i modernu Masoneriju, molim za pažljivo razmatranje priloženog.

6. PREDAVANJE

ZNAČENJE PRAVE INICIJACIJE

Opštepoznata je činjenica da biografije velikih svet-skih Spasitelja veoma liče jedna na drugu. Svi su predstavljeni kao ljudi božanskog porekla, rođeni u isto doba godine. Svima je pretila smrt u detinjstvu. Svi su iskušavani, progonjeni i naposljetku ubijeni. Zatim su svi dospeli u pakao i posle tri dana vaskrsli iz mrtvih, nakon čega su se uzneli na nebo i postali proslavljeni Bogovi.

Kako objasniti ove izuzetne sličnosti u životima Isusa, Apolonija, Mitre, Bude, Krišne, Zaratustre i drugih? Odgovor leži u činjenici da je svaki od ovih Spasitelja bio Iniciran u Drevne misterije. Različite priče ne opisuju ovozemaljski život junaka, već njihov unutrašnji mistični život koji je zapravo materijalizacija mističnog života Iniciranog. Njihove biografije mogu se dosta razlikovati na fizičkom planu, ali životi koje su vodili kao Inicirani uvek su isti.

Sada ćemo proučiti značenje prave Inicijacije i objasniti poreklo ovih priča. Krenućemo od samog početka i odatle pratiti njihov dalji razvoj.

Pre svega, da bi neko bio prepoznat kao Kandidat, neophodno je da poseduje dobro razvijen i pažljivo obučan um. Kada uspostavi „dobar život” na egzoteričnom nivou, počinje njegova priprema za Inicijaciju. U ovoj etapi moraju biti ispunjeni utvrđeni uslovi i usvojene određene vrednosti. Kandidat za Inicijaciju mora biti „dostojan i dobro kvalifikovan, pravilno i istinski pripremljen”. Tokom ove faze, za Kandidata se kaže da hodi Probnim putem, putem koji vodi do „Uskih Vrata”, iza kojih se pruža „Tesan Put” ili „Staza Svetosti”, odnosno „Put Krsta” koji vodi u život.

Dozvolite mi da se ukratko osvrnem na vrednosti koje treba steći:

1. *Diferencijacija*: označava Kandidata koji je postao sposoban da razlikuje večno i vremensko, stvarno i nestvarno, tako da ono što je za svet nestvarno, njemu postaje stvarno. On mora usmeriti svoju naklonost na uzvišene stvari, olabaviti privrženost fizičkim predmetima i svoje težnje prikloniti onome što se odnosi na nevidljivo. Ovo se naziva „Odanost *Višem Ja*”.
2. *Posvećenost Pravednosti*: Kandidat ovde uči da čini ono što je ispravno, samo zato što je ispravno, nezavano za ličnu korist ili gubitak. Ovo se ponekad naziva ravnodušnost prema ličnoj nagradi za učinjena dobra dela. Ova ravnodušnost je direktna posledica prethodne vrednosti, jer čovek prestaje da žudi za ovozemaljskim nagradama kada postane svestan njihove prolazne prirode.

3. *Šest sposobnosti*: (a) Kontrola Misli – čistota i smirenost koje proizilaze iz kontrole uma; (b) Kontrola Radnji – ovladavanje sopstvenim delima i rečima; (c) Tolerancija – oslobođenost od netrpeljivosti i prevelike privrženosti bilo kakvom indoktriniranom uverenju koje dovodi do pristrasnog rasuđivanja; (d) Pomirenost – oslobođenost od ogorčenosti povodom stvarnih ili umišljenih nepravdi; (e) Nepokolebljivost – čovek ne može biti odvrtačen od svoje svrhe; (f) Vera – poverenje u moć Učitelja da podučava Istini i vera u sopstvenu sposobnost za razumevanje i rukovanje njom.
4. *Direktan Poredak* ili *Sukcesija*: jasno definisana želja za duhovnim postojanjem i sjedinjenjem sa uzvišenim idealima.
5. *Spremnost za Inicijaciju*: rezultat prethodno stečenih vrednosti.

Od Kandidata se ne očekuje da u potpunosti razvije sve navedene vrednosti, međutim, on mora napredovati u svakom od ovih aspekata kako bi postao spreman da zakorači na Probni put.

Kada dođe trenutak kada je Kandidat spreman za Inicijaciju, Učitelj koji je prethodno pomno pratio njegov napredak, sprovodi ga do samog praga „Uskih Vrata” koja će mu Čuvari Misterija otvoriti.

Pravi put je podeljen na četiri etape ili na pet, zajedno sa kulminacijom. Tokom prve četiri etape, koje čine period između dobrog čoveka i trijumfalnog Majstora, Neofit treba da odbaci deset okova koji ga vezuju za ciklus rađanja i umiranja i koji ga sprečavaju da dostigne Nirvanu – najviše duhovno stanje svesti. Ovde nije dovoljan nikakav delimi-

čan uspeh; Kandidat mora biti potpuno oslobođen pre nego što pristupi sledećoj fazi. Kada odbaci ove okove, ego postaje spreman za peti stepen – stepen potpunog Adepta. On postaje Aseka⁹⁰ Adept, Trijumfalni Hristos. Prvi korak u hinduističkom sistemu zove se Sotapati ili Sohan, dok se onaj ko je dostigao ovaj nivo zove Sotapana ili Sovani – onaj ko je ušao u tok, ko je započeo višu ljudsku evoluciju. Ovo je evolucija božanskog deteta i u različitim sistemima se sreće pod različitim imenima: Isus, Horus, Buda, itd.

Upravo tokom ove prve velike Inicijacije božansko dete se rađa u čoveku. O ovome se govori kao „Ponovnom” ili „Drugom Rođenju”, što su mistični izrazi koji se koriste za označavanje obreda Inicijacije. Čak i u današnjoj Inidiji, pripadnici viših kasti se nazivaju „dvaput-rođenima”, dok se ceremonija kroz koju prolaze da bi to postali naziva Inicijacija. Obred krštenja povezan je sa prvom Inicijacijom; ono je simbol pročišćenja i potvrđuje da je Kandidat dostigao neophodnu čistotu duha, te da može biti prihvaćen. „U svim ovim Misterijama”, kaže doktor Maki, „prvi korak koji bi Kandidat načinio bila je lustracija ili pročišćenje... Kandidatu nije bilo dozvoljeno da pristupi svetom predvorju, niti da na bilo koji način učestvuje u tajnom obredu Inicijacije, sve dok ne bude bio simbolično pročišćen vodom i vatrom od svih pokvarenosti sveta koji je trebalo da ostavi iza sebe”.⁹¹ Pročišćenje tela simbolizovalo je pročišćenje srca.

Kada govori o egipatskim misterijama, Frederik Portal kaže: „U egipatskoj kosmogoniji... voda je bila svetska majka, kolevka svih stvorenih bića, a čovek se smatrao slikom sveta. Inicirani je trebalo da se rodi ponovo i otpo-

---

⁹⁰ Onaj ko je usavršen, ekspert (*Prim. prev.*)

⁹¹ „Simbolizam Slobodnog Zidarstva”, Maki, str. 93.

9. PREDAVANJE

POREKLO I ISTORIJA VITEZOVA TEMPLARA I DREVNOG I PRIHVAĆENOG ŠKOTSKOG REDA

9.1. VITEZOVI TEMPLARI

Prvo ćemo razmotriti Vojni Red Vitezova Templara iz Krstaških ratova. Ova organizacija se prvobitno zvala Red Hrama, a osnovana je negde između 1118. i 1119. godine. Njeni osnivači bili su bendiktinski monasi koji su boravili u manastirima u Jerusalimu. Red je nastojao da odbrani Sveti Grob i da zaštiti hrišćanske hodočasnike koji su dolazili da posete ovu svetinju. Ovo sveto mesto je kasnije oskrnavljeno, a hrišćane su počeli da progone i Turci i Saraceni. Hrišćanski monasi pridružili su se jerusalimskom

patrijajhu u čuvanju ulaza u grad, živeći pod vlašću Benediktinaca i boreći se za interese crkve. Patrijarh ih je smestio u odaje palate Kraljevine Jerusalem, koja se još nazivala i Solomonov hram – odatle poreklo imena Reda Templara.¹³⁹

Novi Red je neustrašivo služio hodočasniciima i onima u nevolji; slava Templara je brzo rasla i njihovim redovima su se masovno pridruživali regruti iz raznih verskih bratstava Evrope, kao i pripadnici francuske aristokratije, a zatim i ljudi iz svih slojeva društva. Ove regrute su obučavale vešte vojskovođe i oni su ubrzo postali poznati po svojoj veštini ratovanja. Red je bio strogo verske prirode i sastojao se od tri klase: Vitezovi, Kapelani i Oružnici. Godine 1128. sazvan je sabor kako bi se utvrdili statuti Reda. Tom prilikom, usvojene su sedamdeset i dve odredbe o disciplini i obavezama, koje su kasnije razrađene u potpuniji obred.

U prethodnom predavanju pomenuli smo da su Templari posedovali tajno učenje. Prvi Slobodni zidari su takođe podučavali u tajnosti, stoga, ako govorimo o jednome, neminovno moramo pomenuti i druge. Prisetimo se da je Tajna nauka prenošena kroz vekove, sve dok nije dospela u ruke Vitezova Templara. Prema zapisima iz Loža Nemačke, Templari su svoje mistično učenje usvojili od određenih sirijskih hrišćana, ali nigde nije naglašeno kojoj su doktrini, kultu ili redu oni pripadali. Možda su bili članovi Bratstva Svetog Jovana koje je posedovalo unutrašnje učenje, o čemu svedoči Kelnski zapis, ili su bili pripadnici Jovanovih hrišćana; postoji mogućnost da su ova dva društva bila deo istog ili veoma sličnog reda. Jovanovi hrišćani

---

¹³⁹ Temple na engleskom znači *hram*; (*Prim. prev.*)

su se nazivali i „hrišćani istoka“; postoji predanje koje njihovo tajno učenje dovodi u vezu sa tajnim učenjem Templara, te je vrlo verovatno da su sirijski hrišćani bili članovi ovog Bratstva.

Kako general Pajk kaže, ovo predanje govori o tome da je „u tom periodu na istoku postojala sekta Jovanovih hrišćana koji su tvrdili da su jedini istiniti Inicirani u prave Misterije religije Spasitelja. Oni su insistirali da znaju pravu životnu priču Isusa Pomazanika i delimično su usvojili jevrejska predanja i priče iz Talmuda, te su smatrali da su činjenice iznete u Jevanđeljima prosto alegorije... Jovanovi hrišćani osnivanje svoje Tajne crkve pripisuju Svetom Jovanu, dok su Veliki Biskupi sekte preuzeli titulu Pomazanog ili Posvećenog Hritosa, tvrdeći da su direktni naslednici Svetog Jovana, zahvaljujući neprekinutom nizu nasleđivanja biskupskih ovlašćenja. Onaj koji je u vreme osnivanja Reda Hrama insistirao na ovim izmišljenim povlasticama, dobio je ime Teoklet”.¹⁴⁰ Teoklet je poznao Iga de Pejena, osnivača Reda Hrama – Inicirao ga je u Jovanove Misterije i imenovao za naslednika.

Ukoliko su Bratstvo Svetog Jovana i Jovanovi hrišćani isto, to bi značilo da su i Templari i Masoni primili svoje tajno učenje od istog reda. Sa druge strane, neki tvrde da su Masoni mistično učenje usvojili od Templara. Ne možemo biti sigurni da li je ovo tačno ili ne, u svakom slučaju, o njihovoj uskoj povezanosti govori činjenica da su nakon propasti starog Reda Tamplara, mnogi članovi Reda potražili utočište kod Masona.

Tajni statuti Templara su sačuvani, i to ne samo kroz usmena predanja, već su delom i zapisani. Doktor Pruc

---

¹⁴⁰ „Moral i dogma”, Pajk, str. 816.

kaže: „Žarve de Buve je kod jednog od čelnika Reda primetio knjižicu sa Statutom Reda iz 1128. godine, koju je on otkrio bez razmišljanja, a znao je i da taj isti čovek poseduje još jednu knjigu koju je tajnovito skrivao i koju *nikome ne bi pokazao za sve blago sveta.*”¹⁴¹ V. Dž. Meklaud Mur, 33. stepen, govoreći o Templarskom Redu kaže: „Njihove Vođe za sebe su prisvojile viši stepen znanja o svim stvarima; a u svojim tajnim konklavama u koje su prihvatani isključivo najpouzdaniji članovi, podučavali su tome da je papska moć obmanjujuća i opasna zloupotreba vlasti nad umovima i savešću ljudi, te da je veliki deo rimskih dogmi sačinjen od primitivnog i detinjastog sujeverja. Kako su bili dobro upoznati sa Misterijama, legendama, učenjima i predanjima ljudi sa kojima su došli u kontakt na istoku, razvili su i zastupali prilično liberalna shvatanja vere i religije za to vreme.”¹⁴²

Kao što smo videli, dokazi da je rani Templarski Red posedovao tajno učenje jesu jasni i koherentni. Sada se možemo vratiti na diskusiju o njegovom istorijskom razvoju.

Red se brzo širio i ubrzo je bio uspostavljen u svakom kraljevstvu latinskog hrišćanstva. Uloga koju su Templari igrali u Krstaškim ratovima isuviše je dobro poznata, te je nema potrebe ponavljati – od tog trenutka nadalje, istorija Templara jeste istorija Krstaških ratova.

Kada su se Krstaški ratovi okončali, Templari su se vratili svojim mnogobrojnim svetilištima u Evropi, pošto Red nije više bio od koristi kao vojno telo. Njihovo impozantno bogatstvo i moć probudili su ljubomoru u francu-

---

¹⁴¹ „Tajna doktrina Reda Templara” str. 45.

¹⁴² „Istorija Slobodnog zidarstva i Konkordantnih Redova”, str. 765.